

Lente 2022

Kleeftkruid

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Jaarverslag Werkgroep Wilgenknoten 2020-2021	5
Jaarverslag Werkgroep Kerkuilen 2021	7
Jaarverslag Werkgroep Gierzwaluwen 2021	8
Jaarverslag Werkgroep Nestkasten 2021	11
Jaarverslag Werkgroep Vogelzang 2021	12
Jaarverslag Werkgroep Educatie 2021	15
Jaarverslag Werkgroep Steenuilen 2021	16
Jaarverslag Werkgroep Wilde Planten en Kruiden 2021	21
Jaarverslag Werkgroep Weidevogels 2021	24
Jaarverslag Werkgroep Watervogeltellingen 2021	29
Jaarlijkse natuurwerkdag door leden in Boetelerveld	33
Zo doen vogels dat	36
100-dagenvogel	37
Bestuur en coördinatoren	39
Programma van IVN Raalte	40

H. Kleine Koerkamp

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 3 maal per jaar.

Redactie:

Reni Sterkman
Marie-José van Beurden
Westdorplaan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 362944
j.harink@gmail.com

Drukker:

Grafisch Centrum Salland
www.grafischcentrumsalland.com

Contributie

Leden: € 17,50; jonger dan 18 jaar of tweede lid binnen een gezin: € 7,--.
Contributie jeugdleden: € 7,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:
ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 26 juni 2022
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Groen samen doen

“De gemeente Raalte is een groene gemeente. Daar zijn we trots op! Om deze prachtige omgeving te behouden en te versterken werken we samen met lokale groene organisaties en inwoners. Vaak heeft een klein initiatief al een groot effect: het verbeteren van het leefgebied van planten- en diersoorten. Denk bijvoorbeeld aan het inzaaien van bloemenstroken, beschermen van waardevolle bomen en het vergroenen van tuinen door tegels te vervangen door planten of gras.

Er zijn veel groene activiteiten in de gemeente Raalte, dit valt samen onder de noemer Groen Samen Doen! Op deze pagina vindt u hier meer over. Ook leest u wat u als inwoner zelf kunt doen. Helpt u ook mee om onze mooie omgeving nog groener te maken?”

Dit is de wervende tekst op de site “groensamendoen” van de gemeente Raalte. Ik begin hiermee omdat ik het vermoeden heb dat er onder ons nog velen zijn die deze site niet kennen. Hierin wordt veel uitgelegd over de groene activiteiten in onze gemeente. Een van de activiteiten is de Groene Agenda. In de Groene Agenda zijn wij ook vertegenwoordigd en kunnen dus zo een stempel drukken op het groenbeleid in onze gemeente. Ook is er een kaart waarop o.a. de groene resultaten worden weergegeven, zoals de plekken waar de diversiteitsstroken (plukstroken) en bloembollen velden liggen. Deze zijn dankzij de Groene Agenda en met financiële steun van de gemeente tot stand zijn gekomen. Die kaart kunt u zelf echter ook aanvullen met mooie natuur foto's van vergroening in uw omgeving. De site zal nog verder uitgebouwd worden, o.a. met de plaatsen waar bijzondere bomen te vinden zijn. Kortom een site om eens te bezoeken.

Jan Hendriks

Jaarverslag Werkgroep Wilgenknoten 2020-2021

De knotwilg is karakteristiek voor het landschap.

Onze IVN vrijwilligers aan het werk.

Vanwege Corona kon dit seizoen slechts op één adres geknot worden en moest de rest worden afgezegd. Hier stonden zes wilgen, die we met zes knotters van hun takken hebben ontdaan.

Jos en Jan

Wilgenweetjes:

De winter is de beste tijd om wilgen te knotten, omdat het broedseizoen voor vogels dan is afgelopen. In de winter kom je geen bewoonde nesten tegen, die mogelijk beschadigd kunnen raken. En er is minder afval om op te ruimen, omdat er geen blad meer aan de bomen zit.

Knotten gebeurt om de 3 tot 5 jaar. Het advies is om niet langer te wachten met snoeien dan 5 jaar. De takken worden te zwaar en zouden bij harde windvlagen kunnen breken, waarbij de knot kan beschadigen. Bij het knotten, zaag of knip je de takken eerst terug tot 20 centimeter boven de knot. Doe je dit niet dan is de kans dat de stam uitscheurt door het gewicht van de takken aanwezig. Daarna snoei je overige 20 centimeter helemaal terug tot aan de knot. Van hieruit groeien weer jonge scheuten, die je enkele jaren laat groeien.

De knotwilg draagt bij aan de biodiversiteit. Het is belangrijk om oude exemplaren te behouden en ook nieuwe aan te planten, bijvoorbeeld om een hele rij weer te herstellen. Voor vogels is de knotwilg een ideale broedplek in de zomer en een schuilplaats in de winter.

Veilig werken met ladders en gereedschappen is zeer belangrijk

In het landschap zien we vaak knotwilgen langs een weggetje of een sloot. In veel gevallen wordt de hele laan met bomen in één jaar gesnoeid. Dat is jammer want de schuilplek voor vogels in de winter gaat hierdoor verloren. Beter is de bomen om en om te knotten. De snoei verdeel je dan over twee jaar. Heb je wilgen die geknot moeten worden? Dan kan je de werkgroep van IVN inschakelen. Ook vrijwilligers zijn hard nodig om het Nederlandse knotwilgenbestand te onderhouden.

IVN organiseert in heel Nederland het onderhoud van dit Hollandse cultuur erfgoed. Je kunt je opgeven om een dag mee te werken. Het is zwaar werk, maar niet moeilijk om te doen. En buiten aan de slag is natuurlijk altijd goed!

Meike Wittermans

Alle foto's zijn gemaakt door de knotploeg

Nieuwsgierig naar onze biologische boerderijwinkel?

Struinpad • Modderpoel • Boerenpret puzzeltocht

Jaarverslag Werkgroep Kerkuilen 2021

Jong geleerd oud gedaan.

Nadat begin februari 2021 nog een dikke sneeuwlaag het land bedekte en er een aantal meldingen van dode kerkuilen binnen kwamen, waren de verwachtingen voor het broedseizoen niet erg hoog gespannen.

Maar de natuur blijft onvoorspelbaar: nadat we dit jaar weer alle mogelijke nestlocaties hadden bezocht, in tegenstelling tot het covid-jaar 2020, kwamen we tot een, voor onze regio (de oude gemeente Raalte), tot een record aantal van 26 broedgevallen.

De nesten hadden een grootte van zo'n 2, 3 tot 4 jongen, dus geen hoge aantallen. Ook konden we nog twee tweede broedsels vaststellen.

Uit andere regio's hoorden we dat het helemaal niet zo'n goed broedseizoen voor de Kerkuil was ge geweest.

Op 13 april zullen we bij de regionale bijeenkomst van West-Overijssel vast meer details horen.

Ook nog het vermelden waard is dat we afgelopen februari, op initiatief van de vrijwilligersgroep, die de omgeving van de kerk in Luttenberg op orde houdt, een nestkast hebben geplaatst boven in de kerk. Iets dat heel wat klim- en kruipwerk met zich meebracht. De kast is boven gewelven geplaatst, zodanig dat de uilen niet over de kerkzolder kunnen vliegen.

Nu maar afwachten of een Tyto Alba die hier hopelijk zijn intrek neemt, met recht een KERK-uil genoemd kan worden.....

Gerard van den Enk
Jan Legebeke

Geen gemakkelijke klus om de kast boven de gewelven in de kerk van Luttenberg te plaatsen.

Jaarverslag Werkgroep Gierzwaluwen 2021

De werkgroep, bestaande uit Hugo Sterkman, Marian Voorhorst en Jan van Dam, heeft zich in het jaar 2021 intensief bezig gehouden met mogelijkheden voor uitbreiding van nestgelegenheid voor gierzwaluwen, met name met het aanbrengen van nestkasten.

Toen tijdens het coördinatoren overleg van het IVN bleek, dat er mogelijk ruimte was om een goed voorstel bij het Groen Overleg van de Gemeente Raalte in te dienen, om uitbreiding van nestgelegenheid voor gierzwaluwen in Raalte te onderzoeken, hebben wij ons in eerste instantie gericht op het onderzoeken van mo-

gelijkheden tot plaatsing van een gierzwaluwentil.

Ook werd met deskundigen overleg gepleegd en hebben we in Neede en IJlst gierzwaluwtenillen bekeken. Wij hebben geluisterd naar hun ervaringen en adviezen en werd de kosten-baten analyse van deze specifieke nestgelegenheid voor gierzwaluwen in ogenschouw genomen.

Ons viel op dat een goede gierzwaluwentil:

- een relatief grote kostenpost is
- lang niet altijd tot de gehoopte goede resultaten had geleid en
- qua bezetting nogal vaak teleurstelde, vergeleken met de veel minder kostbare investering van nestkasten, die met name op langere termijn, in verhouding vaak betere resultaten brachten.

In het kader van onze oriëntatie voor mogelijkheden van een gierzwaluwentil binnen Raalte hebben wij diverse potentiële locaties bekeken en hiervan een inventarisatie gemaakt, mede gelet op de ervaringen. Uiteindelijk kwamen wij tot de conclusie om het idee van een gierzwaluwtil te schrappen en te kiezen voor uitbreiding van nestgelegenheid voor gierzwaluwen middels extra op te hangen nestkasten.

We hebben daarom voorgesteld om een aanvraag te doen voor een tegemoetkoming voor nestkasten via het project Groen Samen Doen van de Gemeente Raalte. Tot onze blijdschap hebben we van hen een subsidie ontvangen van 1000 euro! Ook het IVN heeft de kosten voor nog eens 10 kasten voor haar rekening genomen. Al dit geld hebben we besteed aan nieuwe nestkasten en daar zijn we voortvarend mee aan de slag gegaan.

De meeste tijdsinvestering ging zitten in:

- het vinden van geschikte, goede plaatsen,
- overleg met huiseigenaren en
- het nauwkeurig ophangen van de kasten, ongeveer 4 tot 5 meter hoog aan de gevel.

De eerst 3 kasten zijn geplaatst met hulp van Adri Kleinnibbeling, die ons de weg heeft gewezen hoe wij dit, toch wel zeer

nauwkeurige werk, goed konden doen en ook nog op grote hoogte.

In 2021 hebben wij, Hugo Sterkman en Jan van Dam, nu 41 kasten geplaatst. En in 2022 kunnen we nog 6 kasten plaatsen in het voorjaar. In totaal zijn er dan 47 kasten geplaatst bij huiseigenaren in Raalte, die daar uiteraard ook mee akkoord gingen en er vaak bijzonder blij mee zijn. Voor het jaar 2022 hopen we waarschijnlijk ook nog wat kasten te kunnen plaatsen, via bekostiging van het IVN Raalte. Alle kasten hebben we betrokken van de Houtafdeling van de Parabool te Heeten.

Het hele jaar 2021 stond ook voor ons als werkgroep in het teken van de pandemie, hoewel we toch wel ons werk hebben kunnen doen. Tussen half mei en half augustus hebben we, met ons drieën, gemiddeld 2 keer per week 2 uren per avond en soms ook in de middagen en in de morgenuren, geteld en geïnventariseerd. Ook zijn we met ons drieën enkele avonden in overleg bijeengewees om over lopende zaken te praten.

Wij gaan de komende jaren speciaal op letten, hoe het gaat met de eventuele bezetting van de nestkasten en waar nodig gaan we ook aan eventueel onderhoud aandacht besteden. Wij verwachten dat de kasten die onlangs zijn opgehangen, mogelijk wel 12 jaar of langer in goede staat kunnen blijven. Enkele nestkasten die al meer dan 7 jaar hangen, zullen we controleren. Bij eventuele nieuwbouw(projecten) is toepassing van neststenen te verkiezen boven nestkasten, mede omdat deze vaker ook wat sneller bezet zijn en weinig tot praktisch geen onderhoud vereisen, zoals bijvoorbeeld bij de Rozenstraat, waar bij de nieuwbouw deze neststenen een groot succes zijn!

De renovatie bij ca 200 huurwoningen, door het Ecologisch Adviesbureau in de gemeente Raalte, Wijhe en Olst is goedgekeurd. Voor zover van toepassing, zijn onze inventarisaties in het kader van dat onderzoek ook meegenomen en goedgekeurd. Een 3-tal rapportages van de verschillende onderzoeken zijn ook aan ons ter info gegeven. Waarschijnlijk mede door de pandemie is er verder met Salland Wonen nog geen overleg geweest.

Hier onder een overzicht van de resultaten van de tellingen en observaties in de verschillende wijken in Raalte in 2021:

Raalte-Noord:

- Kwartel en omgeving: we telden er 44 stuks. Schatting ca 20 invliegers.
- Groenling en omgeving, Lijster en Leeuwerik en omgeving: we telden 83 stuks en ca. 30 invliegers
- Koekoek, Sperwer en Kwikstaart: we telden er daar sinds enkele jaren 6, nog geen invliegers gezien.

Raalte- Zuid:

- In totaal zagen we dit jaar zeker 80 vogels, geschat zeker ca.45 invliegers

Raalte-Dorp:

- Westdorplan en de Bergmolenstraat: 40 stuks totaal en 12 invliegers
- Bij de Iepensingel- Esdoornstraat zagen we 7 stuks rondvliegen
- en in de Esdoornstraat zagen we 3 invliegers
- In de Rozenstraat, bij de neststenen, zagen we er vaker groepen van ca 50 vogels rondcirkelen en wij schatten het aantal invliegers zeker op ca. 20.

Resumerend kom ik aan een aantal geschatte gierzwaluwen van 270 - 300 stuks, een langzaam, maar zeker wat groeiend aantal. Voldoende nestmogelijkheden zullen voorlopig van groot belang zijn.

In de Laurierstraat en in de Koriander hebben we meerdere gierzwaluwen geconstateerd en er zijn daar ook broedgevallen door burens gezien; een buur sprak over vrij grote aantallen, maar wij hebben die nog niet waargenomen, wellicht het volgende seizoen?

In 2022 zijn wij voornemens om nog ontbrekende locaties in Raalte, die we wel vermoeden, maar nog niet in beeld hebben, in beeld te krijgen. Als er leden van het IVN zijn, die wellicht nog van andere locaties weet hebben, dan houden we ons uiteraard van harte aanbevolen.

Mochten bij de lezers er liefhebbers zijn voor dit mooie werk, wij hebben zeker wel behoefte aan enthousiaste vrijwilligers!

Ik sluit af met dank aan Marian Voorhorst en Hugo Sterkman, die het afgelopen jaar een goede inzet hebben getoond ! We hebben samen veel werk verzet!

Jan van Dam,

Coördinator Werkgroep Gierzwaluwen

Jaarverslag Werkgroep Nestkasten 2021

De werkgroep heeft nestkasten hangen op verschillende locaties. In totaal gaat het om ongeveer 220 kasten. De bosroutes in de Velner en het Knapenveld alsmede de wandelroutes Raalte-Noord en Raalte-Zuid zijn in 2021 gecontroleerd. Door omstandigheden is de route Raalte-Midden niet gecontroleerd.

De bezetting was resp. 79%, 78%, 59% en 70%, hoofdzakelijk door pimpel- en koolmezen. In de Velner was het opvallend, dat opnieuw in zes kasten de boomklever werd aangetroffen en in het Knapenveld éénmaal de boomkruiper.

koolmees in één van onze nestkasten

Voor de zevende keer hebben we een inventarisatie van patrijzen gedaan. Op de vaste route rondom Raalte-Noord werden bij controles helaas geen patrijzen waargenomen. Wel zijn er ook dit jaar individuele meldingen ontvangen:

- twee patrijzen zijn eind april/begin mei, meerdere keren waargenomen aan de Linderteseweg in Mariënheem
- twee patrijzen gezien aan de Looweg in Luttenberg
- aan de Keizersveldweg in Mariënheem werd een ouderpaar met twaalf jongen gespot
- aan de Hakkerhoeksweg in Mariënheem een ouderpaar met twee jongen
- ook is er een melding ontvangen van een ouderpaar met zes jongen in Haarle (net buiten de grenzen van de gemeente Raalte).

Onze dank aan iedereen voor de waarnemingen!

Albert Hut

Jaarverslag Werkgroep Vogelzang 2021

Het jaar 2021 was wederom niet erg rijk aan fysieke bijeenkomsten met cursisten of werkgroepleden. De reden is voor iedereen wel duidelijk. Gelukkig is onze hobby vogelzang ook individueel prima te beleven en te delen.

De leden van de werkgroep vogelzang hebben zich verenigd in een appgroep "*de pestvogels*" en alle cursisten konden zich aanmelden voor de appgroep "*de geluksvogels*". De laatste appgroep bestaat nu uit 26 cursisten en cursusleiders (m/v).

Op deze manier konden we toch onze waarnemingen delen. Het is dan ook geweldig dat er zowel onder de werkgroepleden als de cursisten geweldige foto's gemaakt zijn en gedeeld werden. Ook de app-leden die niet over goede camera's beschikken, deelden hun waarnemingen. **En dan heb je ineens een mooi archief van waarnemingen in Salland!** Een opsomming van deze meest opvallende waarnemingen:

- 24 febr: 1e **tjiftjaf** laat zich horen en zien
- 25 feb: het gejodel van de **wulp** weer gehoord en de jodelaar gezien
- 27 febr: 2 **witte kwikstaarten** alweer in de weer
- 7 maart: **Blauwe kiekendief** in Heeten, met foto
- 16 maart: meerdere **kraanvogels** bij Wierdense veld
- 29 maart: de 1e **boerenzwaluw** weer gezien
- 30 maart: **zwartkop** en **fitis** weer gehoord, de geluiden barsten los met dit mooie weer!
- april: **zeearend** bij den Nul
- mei: diverse **raven** gezien in de buurt
- mei: 2 **groene spechten** op gazon thuis
- 12 juli: 17 **gierzwaluwen** geteld boven ons huis
- 12 juli: **wielewaal** gehoord en gezien in de buurt van Heino
- 2 augustus: diverse **zwarte ooievaars** bij Wijhe
- november: **Oehoe** waargenomen Boetelerveld en geluid opgenomen door een cursist

Hoewel het delen en lezen van elkaars waarnemingen zeer leerzaam zijn, snakt iedereen toch echt naar de fijne wandelingen samen. En we mogen en kunnen weer na 2 jaar! Dat zal best nog even wennen zijn, voor de cursisten en misschien ook voor de cursusleiders. Want hoe klinkt ook alweer de zanglijster? Dat was toch die luidruchtige vogel met een groot arsenaal aan geluiden? Vaak 2 of 3 of 4 keer een herhaling en dan weer iets heel anders, ook in die herhaling?

En dat hoge, snelle
geluid dat klinkt als
een wattervalletje?
was dat niet het
roodborstje?

Kek kek ,kek kek met harde roffel? O ja, de grote bonte specht.

En zouden we de groene specht en zwarte specht nog herkennen en uit elkaar
kunnen houden? Of de middelste bonte specht zien? Of weer eens de kleine bonte
horen?

Dat belletje... was dat de koolmees? Of..... ja, inderdaad, toch de pimpelmees!

© Joop Smit

Even kijken, de boom**K**lever is **K**leurig.
 De boom**K**ruiper heeft een **K**romme snavel.
 Genoeg om te leren , genoeg om naar uit te zien!
 En ... genoeg om naar “ uit te horen”!! Wij hebben er zin in!

De werkgroep Vogelzang bestaat uit Ellen Kleinlangevelsloo, Mariet Kleinlangevelsloo, Agnes Walraven, Els Giezen, Joop Smit, Rob Broekman, Louis Slurink, ikzelf en sinds kort Tom Schoonhoff. Heel blij met Tom, nu kunnen we weer op 3 dagen cursus geven.

Jeroen Willemsen
 Namens de werkgroep Vogelzang

Foto's van **Joop Smit**

- ✓ Voor al uw ontwerp en drukwerk
- ✓ Printen / inbinden
- ✓ Posters, stickers, spandoeken en canvas
- ✓ Foto's, logo's of teksten op spiegels
- ✓ Borduren en bedrukken badstof
- ✓ Originele relatiegeschenken
- ✓ en nog veel meer.....

www.GrafischCentrumSalland.nl
 Raalte, tel. 0572-381065

Jaarverslag Werkgroep Educatie 2021

2021..het 2e corona-jaar. Nog steeds zijn er “coronaregels” en daardoor beperkingen. De winterwandeling ging niet door, evenals de lezing in februari. De voorjaarswandeling in het Boetelerveld was gepland in mei: nog vóór veel beperkingen vervielen.

Maar: daarna kwam er toch even wat ‘lucht’. Langs de bloeiende berm op het terrein van voormalig Franciscushof, de gentianenwandeling in augustus en ook de vleermuizenexcursie konden doorgaan. De belangstelling

was niet al
te

groot, het afstand houden was daarom goed te doen.

In het najaar liepen we met een leuke groep mensen en enkele kinderen de paddenstoelenexcursie in de buurt van Den Alerdinck. Met als afsluiting warme chocolademelk en een koek.

Daarna werden in november de regels weer “aange-trokken” en moesten we de geplande lezing in november weer afblazen.

Ine Kappert,
Coördinator Werkgroep Educatie

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K KRUIPER
Fietsen
Bromfietsen
Tuïnmachines

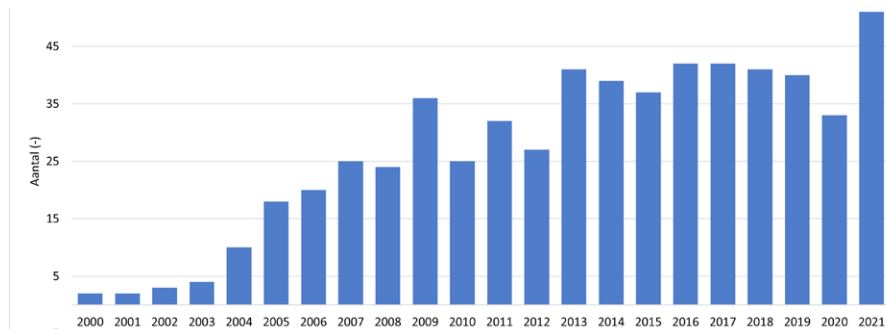
Tel. 362800
Aakstraat 15
Raalte

Jaarverslag Werkgroep Steenuilen 2021

Steenuilen zijn echte erfbewoners. Dit betekent dat wij als steenuilenwerkgroep bij iedere nestkastcontrole een erf moeten betreden. Vanwege de coronapandemie hebben we daarom in 2020 besloten om alleen die nestkasten te bezoeken waar in het verleden goede resultaten zijn geboekt. Als gevolg hiervan hebben we veel broedsels gemist, of hebben we de legsels pas in een laat stadium gecontroleerd. In 2021 hebben we wel geprobeerd om (vrijwel) alle nestkasten te bezoeken. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een recordaantal van 51 broedende steenuilenpaartjes in ons werkgebied.

Toename van het aantal broedparen

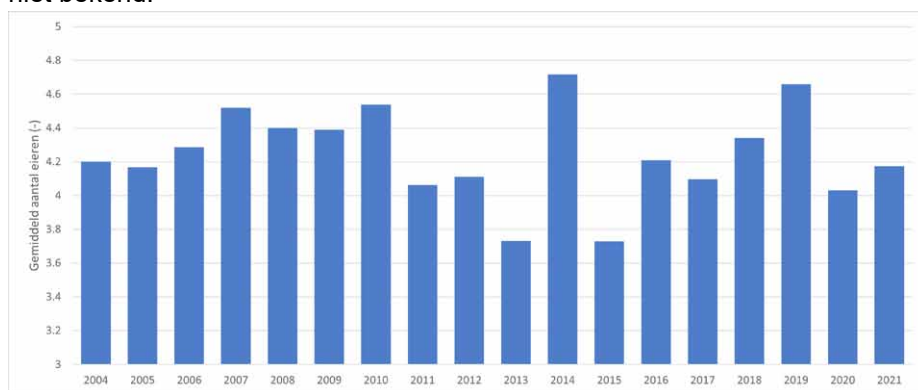
In februari 2021 was er een langdurige periode met sneeuw. Dit betekent dat het voor uilen moeilijker wordt om muizen te vangen. De steenuil is minder afhankelijk van muizen dan bijvoorbeeld de kerkuil, en jaagt ook op zangvogels zoals mus-sen en merels die het in de koude periode ook moeilijk hebben en dan makkelijker te vangen zijn. Het recordaantal door steenuilen bezette territoria in het voorjaar wijst erop dat de meeste steenuilen de koude periode goed doorgekomen zijn. Het aantal van 51 broedparen is aanzienlijk meer dan de 33 broedpaar uit 2020, maar ligt ook aanmerkelijk hoger dan het aantal broedpaar in eerdere jaren, toen dit aantal meestal rond de veertig lag (Figuur 1). De groei is deels te verklaren door een toename van het aantal territoria dat bij ons bekend is. Door de coronacrisis zijn mensen hun eigen omgeving meer gaan ontdekken en waarderen. We kregen meerdere meldingen van locaties waarvan we nog niet wisten dat er steenuilen zaten. Soms werd er op zo'n locatie een nestkast geplaatst, vaak in overleg met leden van onze werkgroep. Toch is de groei niet alleen te verklaren doordat we een groter deel van de totale populatie in beeld hebben, ook in de al bekende kasten was er dit jaar een hogere bezetting. Mogelijk vond de groei ook al in 2020 plaats, maar hebben we dit gemist doordat we toen maar weinig nestkasten hebben bezocht.

Figuur 1: Het aantal broedparen in de gemeente Raalte in nestkasten die we controleren. De toename is vooral te verklaren doordat we meer broedparen in beeld hebben, deze grafiek zegt niks over het totale aantal broedparen in de gemeente. De lagere aantallen in 2020 komen doordat we toen minder nestkasten hebben gecontroleerd.

Normaal aantal eieren per legsel

Het gemiddelde aantal eieren per gestart legsel lag op 4,17 per broedpaar. Dat is iets minder dan het gemiddelde van alle nesten tot en met 2020 (Figuur 2). Wel konden we voor het eerst een legsel van acht eieren noteren. In de meeste gevallen legt een vrouwtje steenuil vier of vijf eieren per legsel, dus een legsel van acht is erg uitzonderlijk. Een mogelijkheid is dat het broedpaar uit twee vrouwtjes bestond, die beiden (onbevuchte) eieren hebben gelegd. Bij de controle zat er slechts een uil in de kast, een geringd vrouwtje dat een jaar eerder in Wierden uit het ei is gekropen. We zagen wel een tweede uil wegvliegen uit de nestboom, maar we weten niet of dit een mannetje of een vrouwtje was. Bij een vervolgcontrole een paar weken later was de nestkast helaas leeg. De oorzaak van het mislukken is niet bekend.

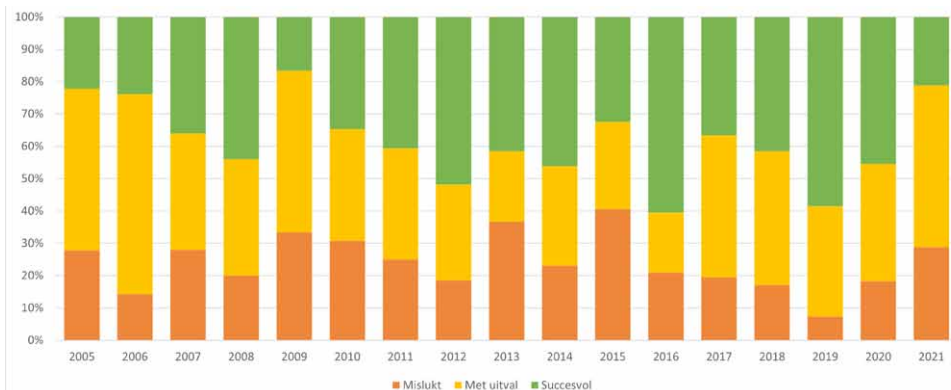

Figuur 2: Het gemiddelde aantal eieren per gestart legsel per jaar sinds 2004. In de jaren voor 2004 was het aantal gecontroleerde broedparen te laag voor een zinvolle berekening.

Door het recordaantal van 52 broedsels (een broedpaar begon aan een tweede legsel toen het eerste mislukte), konden we in totaal 215 gelegde eieren noteren.

Veel uitval

Helaas was er veel uitval in de loop van het seizoen (Figuur 3). Veel eieren kwamen niet uit, en in veel nestkasten hebben niet alle jongen de periode tot het uitvliegen overleefd. In totaal vlogen er slechts 119 jonge steenuilen uit. Onze indruk was dat de muizenstand op veel plaatsen tamelijk slecht was. Muizen vormen het belangrijkste voedsel voor de steenuil, dus de muizenstand is erg belangrijk. Bij de steenuil broedt alleen het vrouwtje, het mannetje heeft dan de taak om niet alleen voor zichzelf, maar ook voor zijn partner voedsel te verzamelen. Als dit onvoldoende lukt, dan zal het vrouwtje zelf op pad gaan en daardoor minder tijd doorbrengen op de eieren, met het risico dat niet alle eieren uitkomen. Als de jongen eenmaal uit het ei gekropen zijn, dan betekent een beperkt voedselaanbod dat de sterkste jongen de meeste muizen krijgen, waardoor de zwakkere jongen het loodje leggen.

Figuur 3: Het percentage geheel succesvolle (groen) en mislukte (oranje) legfels. De legfels die wel succesvol waren, maar waar niet alle gelegde eieren een uitgevlogen jong opleverden zijn geel gekleurd. De groene balk was helaas klein in 2021.

Ondanks de grote uitval was de conditie van de meeste jongen bij het ringen uitstekend. Tijdens het ringen meten we ook de vleugellengte van de jonge steenuilen, waardoor we kunnen bepalen hoe oud het jong is. Op basis van de leeftijd kunnen we uit een tabel halen wat het gewicht van het jong op dat moment zou moeten zijn. De gemiddelde conditie was vergelijkbaar met die van vorige jaren en er waren geen jongen met een echt slechte conditie. Een mogelijke verklaring zou de grote aantallen meikevers in de tweede helft van mei kunnen zijn. In een eerdere uitgave van Kleefkruid schreef ik over de meikever en de grote aantallen die ik voor onderzoek wist te vangen. Voor steenuilen is de meikever een geliefde prooi; lang niet zo groot als een muis, maar het kost weinig moeite ze te vangen als er honderden rondvliegen. In verschillende nestkasten troffen we dan ook grote aantallen meikevers en dekschildjes aan (Figuur 4). Het is mogelijk dat de goede conditie van de nog levende kuikens te danken is aan het grote aanbod van meikevers aan het eind van het broedseizoen.

Figuur 4: Een nestkast met een grote hoeveelheid meikevers op voorraad.

Foto: Marco Tijs.

Per gestart legsel is er gemiddeld 2,33 jong uitgevlogen. Dit is aanmerkelijk minder dan het gemiddelde van 2,72 over de periode tot en met 2020.

Figuur 5: Uiltje 3.874.402 tijdens het ringen, toen ongeveer 17 dagen oud. Foto: Miranda Tijs.

Figuur 6: Hetzelfde uiltje na het uitvliegen, ruim 5 weken later. Foto: Marco Tijs.

Broedsucces

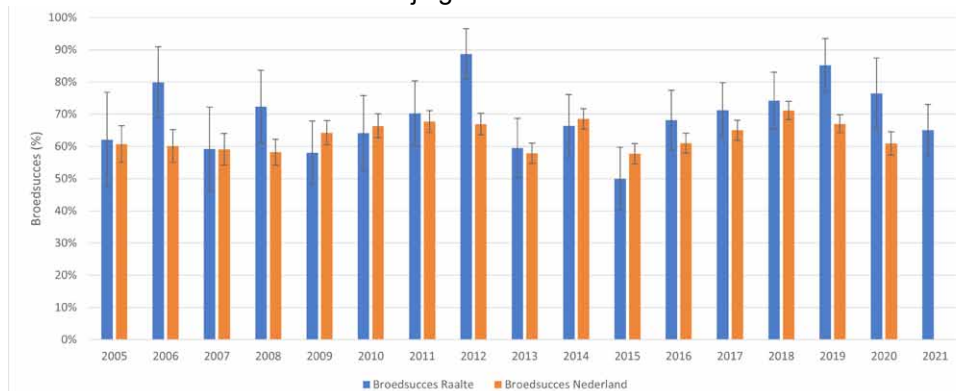
Het broedsucces is het percentage gestarte legsels waarbij tenminste één jong uitvliegt. Dit getal is een belangrijke indicator voor hoe goed het gaat met de populatie steenuilen in ons werkgebied. De makkelijkste manier om het broedsucces te bepalen is om het aantal nesten waarbij tenminste één jong uitvliegt te delen door het totale aantal broedsels. Als we bijvoorbeeld veertig broedsels vinden, waarvan er dertig succesvol blijken te zijn, dan is het broedsucces 75%.

Een probleem bij deze methode is dat dit tot een overschatting leidt, omdat broedsels die al mislukken in een vroeg stadium door ons gemist worden. Om de steenuil zo min mogelijk te storen kijken we pas in de tweede helft van de broedperiode in de nestkast. Legsels die hiervoor al verloren gaan (bijvoorbeeld doordat het legsel wordt geroofd door een steenmarter) zullen we missen. In het voorbeeld gaat het dan eigenlijk om meer dan veertig broedsels, en is het broedsucces lager dan 75%.

Door de coronacrisis hebben we, met name in 2020, de nestkasten minder vaak bezocht, of pas later in het broedseizoen. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat de overschatting van het broedsucces nog groter wordt.

De Mayfield methode is een alternatieve manier om het broedsucces te berekenen, op basis van de overleving per dag. Hierdoor wordt er gecorrigeerd voor de ge-

miste dagen. Figuur 7 laat het broedsucces zien volgens deze methode sinds 2005. De figuur laat ook vergelijkbare cijfers zien voor heel Nederland. De broedsucces-
sen volgen ongeveer hetzelfde patroon, maar de laatste jaren lijkt het broedsucces
in Raalte iets beter dan het landelijk gemiddelde.

Figuur 7: Het broedsucces over de jaren, berekend volgens de Mayfield methode voor Raalte (blauw) en voor heel Nederland (oranje). De verticale balken geven het 95% onzekerheidsinterval weer. De onzekerheden voor heel Nederland zijn kleiner omdat het broedsucces bepaald kan worden over een groter aantal broedparen. De gegevens voor heel Nederland komen van Sovon/Stone. Het broedsucces voor 2021 is hier nog niet bekend.

Marco Tijs,
namens de Werkgroep Steenuilen

Arjan Schepers Vaste Planten

kwekerij van bijzondere vaste planten

Hakkershoekweg 9 Mariënheem
info@arjanschepers.nl

tel 06-41271997
www.arjanschepers.nl

Activiteiten van de werkgroep Wilde Planten en Kruiden.

Door de coronamaatregelen moesten we noodgedwongen onze activiteiten beperken. Die zijn beperkt gebleven tot het maken van vegetatieopnames in het Hoge Broek. Gelukkig is dat een aangename bezigheid. Er valt daar genoeg te genieten van al het fraais dat er elk jaar weer tevoorschijn komt. Maar excursies naar andere gebieden hebben we dus niet kunnen ondernemen.

Parnassia

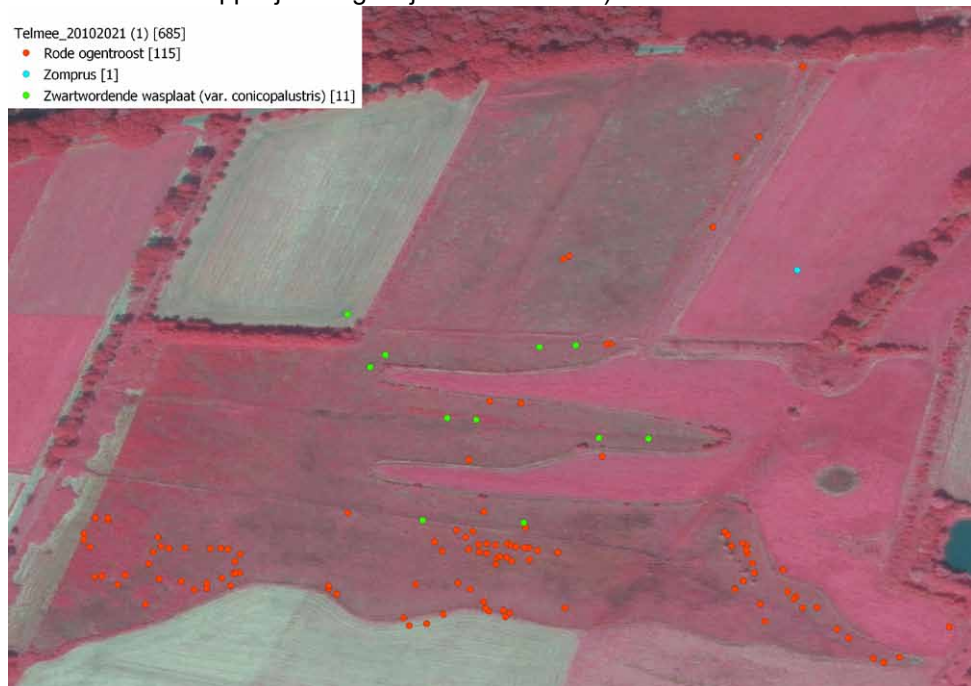
Jonge opslag van elzen en wilgen

Zoals bekend hebben we in het Hoge Broek veel last van opslag van jonge wilgen en elzen. Om dit probleem aan te pakken is er vorig jaar twee keer gemaaid: eind juni en begin oktober. Dat betekende echter dat we niet in staat waren om te monitoren zoals we gewend waren: in juni en juli het hele terrein af te struinen om elk plantje op te sporen en te tellen.

Het maaien in juni roept natuurlijk de vraag op of dat geen negatief effect zal hebben op de dan bloeiende planten, waaronder de vele orchideeën. Of dat echt het geval zal zijn kunnen we natuurlijk pas een jaar later vaststellen, maar het is niet te verwachten omdat er door de jaren heen voldoende zaad is gevormd. Laatbloeiers zoals Parnassia, blauwe knop en klokjesgentiaan zullen geen last ondervinden van de eerste maaibeurt. Daarom hebben we die dit jaar op een andere manier geteld:

Van een tiental planten hebben we de exacte groeiplaats en aantallen bepaald. Via een app "NFF invoer" konden we ter plekke de plant en aantal invoeren. Deze gegevens kun je dan vervolgens via een bepaald programma in een kaart zichtbaar maken. Een klus die nog niet echt gemakkelijk is. Eigenlijk een klus voor Natuurmonumenten. Maar daar zijn ze er nog niet aan toe gekomen. Gelukkig kon een

van onze stagiaires dit wel voor elkaar krijgen. (We hadden dat jaar twee leerlingen die hun maatschappelijke stage bij ons voltolden.)

Verspreidingskaart van rode ogentroost, zomprus en het zwartwordend wasplaatje in het Hoge Broek september 2021.

Wanneer je deze kaarten een aantal jaren opstelt, kun je dus zo een mooi beeld krijgen van de ontwikkeling van deze soorten in de loop der tijd.

Bekijk de kaarten van de parnassia en rode ogentroost. Hier zijn enkel de vindplaatsen aangegeven. Helaas lukt het (nog) niet om ook de aantallen van elke stip op een of andere manier weer te geven. Maar het geeft toch een fraai beeld. Je kunt meerdere soorten op een kaart in beeld brengen.

Het nieuwe terrein

Het weiland waarvan in 2020 de bovenlaag afgegraven is biedt nu de mogelijkheid om de ontwikkeling van jongs af aan te volgen. Maaisel van het aangrenzend blauwgrasland is hier op aangebracht. Aanvankelijk bleef er te veel water op staan. Met het graven van enkele extra geultjes werd dit probleem enigszins opgelost. Omdat het erg intensief is om het gehele terrein te monitoren hebben we gekozen voor een andere manier om een goed beeld van de vegetatie te krijgen. We kozen ervoor om vier verschillende plekken van 10 vierkante meter nauwkeurig in kaart te brengen. Dit wil zeggen dat we van elke plant het bedekkingspercentage bepaalden. Hier troffen we toch al 40 verschillende soorten aan. De komende jaren zullen we deze plekken blijven volgen.

Telmee_20102021 (1) [685]
 Parnassia [54]
 Stijve ogentroost s.l. [4]
 Veenmosvuurzwammetje [6]
 Wolfspoot [1]

Verspreidingskaart van parnassia en het veenmosvuurzwammetje.
 Rechtsboven het nieuwe deel met enkele vindplaatsen van de stijve ogentroost en wolfspoot.

Uiteraard is ook op deze nieuwe plek opslag van jonge boompjes te verwachten. En die kwamen er ook. Naast de wilgen en de elzen ook veel eiken. Maar om deze geen kans te geven om een probleem te worden hebben we deze handmatig met wortel en al verwijderd. **Ruim 1000 stuks.** En dat kunnen we de komende jaren best volhouden totdat de kruiden zich zodanig ontwikkeld hebben dat de bomen geen kans meer krijgen.

Al met al blijft het Hoge Broek een boeiend terrein waar veel valt te genieten.

Jan Hendriks,
 Coördinator Werkgroep Wilde Planten en Kruiden

Jaarverslag Werkgroep Weidevogels 2021

In algemene zin kunnen we zeggen dat het ledental van de werkgroep Weidevogelbescherming mooi is gegroeid. Momenteel maken rond de 30 personen deel uit van de werkgroep en zijn zij actief bezig met het beschermen van de weidevogels in de gemeente Raalte. Een aantal bijeenkomsten is helaas niet door kunnen gaan. Echter individueel zoeken en bescherming heeft wel plaats kunnen vinden; altijd in goed overleg tussen de betrokkenen. Ook is er een initiatief vanuit de groep gekomen om een facebook pagina te lanceren en zijn we bezig met de ontwikkeling van een webpagina. Hieronder willen we graag per deelgebied de ontwikkelingen van het afgelopen jaar vermelden. Wat ons als coördinatoren natuurlijk erg trots heeft gemaakt was het feit, dat we door het Landschap Overijssel zijn uitgeroepen tot weidevogelbeschermers van het jaar 2021 in de provincie Overijssel. Hoewel wij de vertegenwoordigers zijn, is dit een waardering die natuurlijk geldt voor de gehele werkgroep. Zonder de inzet van de leden hadden we dit namelijk niet kunnen bereiken. Waarvoor via dit verslag nogmaals onze dank naar alle leden van de werkgroep.

Schanebroek/Hellendoornsebroek

Ondank dat voor velen 2021 een bijzonder jaar was en er de nodige dingen niet door konden gaan is de werkgroep Weidevogelbescherming toch nog behoorlijk actief kunnen zijn. Zo werd er voor het eerst een vossenraster geplaatst bij boer Velthuis in het Schanebroek. Dit kostte de nodige inspanning. In totaal werd er 10 HA omrasterd, met het door het collectief Midden Overijssel geleverde materiaal. Naast het plaatsen moest er ook gedurende de maanden eind maart, april en mei, om de 2 tot 3 weken gemaaid worden. Dit gebeurde gedeeltelijk met de zitmaaier van de boer, maar een groot deel moest ook gebeuren met een bosmaaier.

Er is het afgelopen jaar behoorlijk geïnvesteerd in het vliegen met de drone. Inmiddels is met het collectief geregeld kunnen worden om de drone ook in te zetten buiten Schanebroek en Hellendoornsebroek, mits dit ten behoeve van de bescherming van de weidevogels is. Het aantal dronepiloten is aanzienlijk uitgebreid kunnen worden tot 10. Naar het zich laat aanzien krijgen we vanuit het Collectief Midden Overijssel in 2022 de beschikking over een 2e drone. Dit betekent dat zowel het Lierderbroek als Schanebroek/Hellendoornsebroek permanent over een drone kunnen beschikken.

Ook de automatisering gaat verder en Boerenlandvogels Nederland.nl het systeem waarin alles geregistreerd wordt, heeft een boost gekregen en zal nog verder geïntensiveerd worden in de komende tijd. Cijfers worden namelijk steeds belangrijker. Om een plasdras te kunnen realiseren is veel water en water aanvoer nodig. Vanuit het collectief is daarom een vijzelpomp aangeschaft voor het Lierderbroek en Schanebroek/Hellendoornsebroek gezamenlijk. Boer Velthuis heeft deze pomp inmiddels gebruikt.

Resultaten:

Waar het natuurlijk allemaal om gaat zijn de resultaten. Die zijn over het algemeen niet slecht te noemen. Hieronder een opsomming van de afgelopen 3 jaar, waarbij we moeten constateren dat er in 2021 niet of onvoldoende ruimte was om te zoeken en te registreren.

Paren met jongen in Schanebroek

Schanebroek	2019	2020	2021
Kievit	75	corona	45*
Grutto	24	corona	31
Wulp	5	corona	3
Tureluur	9	corona	15
Scholekster	4	corona	3

- Geteld bij de 2^e BTS telling. Daarvoor al het nodige uitgekomen.
- Aantal binnen vossenraster al 23 nesten geteld in begin. (los van bts telling)
- Zeker 10 gele kwikstaart paartjes
- 1 veldleeuwerik
- Diverse graspiepers

Paren met jongen in Hellendoornse broek

Hellendoornsebroek	2019	2020	2021
Kievit	15	corona	15
Grutto	9	corona	11
Wulp	4	corona	2
Tureluur	7	corona	8
Scholekster	3	corona	2

- Geteld bij de BTS telling.

IJsbaan/ Ramele/Pleegste

Een zich ontwikkelend gebiedje blijkt de IJsbaan in Raalte te zijn. Op de relatief kleine oppervlakte zijn er minimaal 23 Kievitsnesten geweest. Het terrein wordt vanaf de kanten gemonitord om de vogels tijdens het broeden zo min mogelijk te verstoren. In aanvank hebben we nog met een beginnend ooievaarspaar te maken gehad, maar voordat er echt sprake was van nestbouw zijn de lichtmasten ontdaan van licht- en geluidsapparatuur. Hierin heeft het bestuur van de IJsbaan een bijzonder hulpvaardige rol gespeeld. De samenwerking tussen onze club en de IJsbaan is op beider verzoek structureel vastgelegd, zodat voor beide partijen duidelijk is wat de samenwerking inhoudt. In samenwerking met de boer die op de IJsbaan schapen had lopen is een "schapenraster" aangelegd, waar door op het binnengedeelte de resterende nesten uit konden komen, wat ook inderdaad gebeurd is.

Over de uitkomst van het uiteindelijke broedsucces (het uitvliegen van de jongen) is alleen met zekerheid te vermelden, wat er aan nesten is geteld, maar geeft geen uitkomst over de aantallen vliegvlugge jongen.

Om inzicht te krijgen in de mate van predatie en de predatoren streven we naar het plaatsen van een aantal wildcamera's.

Ramele heeft een moeilijk jaar achter de rug en zal hopelijk dit jaar weer wat overen. Aan de inzet van de vrijwilligers ligt het niet. Het is helaas een tendens van de laatste jaren. Terwijl toevallig ontstane nestgebieden op het industrieterrein voor positieve verrassingen hebben gezorgd. Met behulp van de afdeling Groen van de Landstede is er rekening gehouden met een aantal nestplaatsen. Maar ook hier geldt, er zijn zeker jonge weidevogels uitgekomen, voornamelijk K Kieviten, maar het aantal vliegvluggen weten we niet.

Aan de Sumpelweg is het resultaat redelijk overeenkomstig met het voorgaande jaar. Met een aantal nieuwe enthousiaste vrijwilligers is deze groep weer op sterkte gekomen en zien we de toekomst in dat opzicht met optimisme tegemoet.

Een ander fenomeen doet zich voor aan de Sumpelweg. Er zijn concrete plannen gepresenteerd om een zonnepanelenpark te realiseren van circa 17 hectare. Wij hebben ons in een vroeg stadium gemeld als belanghebbende en zijn door de betreffende boeren en de zonnepanelenbouwer uitgebreid geïnformeerd over de plannen. Tevens heeft de Gemeente ons als zodanig aangemerkt, nadat wij onze bevindingen en standpunt aan de gemeenteraad en B en W hadden gemeld. Ons standpunt komt erop neer, dat we geen mogelijkheid zien voor de weidevogels op het terrein van het zonnepanelenpark en het omliggende gebied. Dat hebben we in het laatste overleg, een bijeenkomst in Bij Lampe, voor alle belanghebbenden ook weer kenbaar kunnen maken. Het verloop houden we nauwgezet in de gaten.

Speciale vermelding verdient het afscheid van Jan van Dam van onze weidevo-

gelwerkgroep. Gelukkig nog tijdens een fysieke bijeenkomst met vele vrijwilligers hebben we de mogelijkheid gehad om Jan in het zonnetje te zetten. Hij wordt door de huidige groep gezien als de nestor van de weidevogelbeschermers van het IVN Raalte mede door zijn inzet en kennis gedurende vele jaren. Het verdiende "pensioen" wordt hem van harte gegund.

Verder zijn we afgelopen jaar bezig geweest met het bekijken van eventuele nieuwe gebieden zoals de Raams en achter Heeten. Ook is er een beginnend contact met Holten, over een mooi weliswaar klein gebiedje (Waterretentiegebied met aanliggend weiland waarvan de landbouwer in Heeten woont) aan de Poggenbeltsweg onder Haarle, net buiten het gebied van de gemeente Raalte,

Al met al ondanks het moeilijke coronajaar toch nog de nodige activiteiten.

Ook in 2022 hopen we weer op een vruchtbare samenwerking met Boeren,Collectief Midden Overijssel,Wildbeheereenheid, Landschap Overijssel, Provincie Overijssel, Waterschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de vele vrijwilligers op weidevogelgebied.

Pieter en Sent

Jaarverslag Werkgroep Watervogeltellingen 2021

januari 2021 t/m juni 2021

17 januari

Tijdens de midwintertelling hebben we 27 verschillende watervogels gezien en gehoord. Er was een zwarte zwaan bij. Deze escape komt van origine voor in Australië. Verder telden we 300 kieviten en 3 dodaars. Maar ook een waterral die schreeuwde en zelfs een ijsvogel op de Vloedgraven, die met ons meevloog. Wel steeds minder wintertaling op de plassen.

14 februari

De dodaarzen zijn nog op de plas en bij Dhr. Brewer zien we een roerdomp op doortrek en ook al een ooievaar bij het kunstnest.

Al met al was de telling behoorlijk succesvol omdat sommige plassen gedeeltelijk en zelfs helemaal dicht gevoren waren. Ook had de week

hiervoor veel stuifsnieuw gebracht.

14 maart

De dodaarzen waren er nog steeds; aan het roepen zelfs! En er waren nu 2 ooievaars op het kunstnest, 33 smienten aanwezig en een behoorlijk aantal wilde eenden. 38 kuifeenden, 133 kieviten, 106 scholeksters en naar schatting 500 kokmeeuwen. Ook hoorden we nog een raaf roepen in een bosje verderop en de buizerd was ook al in stemming.

18 april

Nog steeds dodaarzen, waaronder één broedgeval zou ik zeggen; maar ik heb geen pullen gezien. Wel 20 futen, waaronder 8 jonge vogels. Verder waren aanwezig: wintertaling, wilde eend, kuifeend en slob-eend. En er waren nog steeds 34 scholeksters. Het kon niet zo zijn, dat er alleen maar mannetjes waren die we telden. Maar de vrouwtjes zaten op de eieren natuurlijk.

De buizerd was op de vaste plaats het nest aan het optutten en eventuele reparaties aan het verrichten. Ik denk dat er binnen enkele dagen eieren werden gelegd. De boerenzwaluwen vlogen al weer rond boven het water waar de meeste insecten te vinden zijn.

15 mei

Geen dodaarzen meer te horen of te zien tijdens de telling; maar het is natuurlijk een moment opname van 10 a 20 minuten. De ooievaar bij Jan Brewer heeft dit jaar 3 pullen en van de grauwe gans zijn al hele schoolklassen : 140 in totaal, bijna allemaal pullen. Van de scholeksters tellen we er nog maar 26. Het is niet te hopen dat daarvan de nesten met maaïen zijn verdwenen. De oeverzwaluw aantallen zijn deze maand het grootst: 14 stuks, allemaal oudere vogels. Verder kwamen we langs de waterkant 1 koekoek tegen, 8 kleine karekieten, 6 rietgorzen, 4 grasmussen, 1 witte kwikstaart, 1 buizerd, 10 boerenzwaluwen, 3 roodborsttapuiten en er huppelden 3 reeën voor ons langs.

13 juni

Aalscholvers hebben al uitgevlogen jong-en en veel andere watervogels ook; zoals 13 bij de fuut en 5 ooievaars, die langdurig bij hun ouders op het nest blijven. Ook schreeuwde er een waterral in het riet.

Op de Krieghuusbelten was het hoogseizoen in volle hevigheid aan de gang met zwemmers, vis-

sers, bootjes en vele recreanten. Dit is het resultaat van de tellingen van dit eerste half jaar. Alle aantallen zijn doorgegeven aan SOVON Nederland

Hein Kogelman,

Coördinator watervogeltellingen

Watervogeltellingen juli 2021 t/m december 2021

18 juli

Er waren op het moment van de telling 22 nijlganzen aanwezig, 12 grauwe ganzen en zo'n 40 wilde eenden. Van de kokmeeuw en kleine mantelmeeuw waren ook jonge pullen meegekomen. De krent in de pap was wel de visarend die aan het duiken was en een vis te pakken kreeg. Prachtig en uniek! Ongeveer 450 kieviten, waren al weer op terugtrek naar hun winterverblijf, de jonge vogels voorop. Net als bij de scholeksters, waar de rangorde, tot aan hun slaapplek toe vast ligt: de jongsten moeten aan de buitenkant plaatsnemen en zijn dus het eerste aan de beurt bij een eventuele aanval.

Visarend Foto: Keith Luke - Unsplash

15 augustus

Dit jaar waren er opmerkelijk minder meerkoeten aanwezig op de plassen. Op het moment van de telling waren er 10 aalscholvers aanwezig op de zandzuigpijp. Deze maand staat in het teken van steltlopers op doortrek. De grutto's daarentegen waren al hoog en droog op weg naar hun winterverblijf en zullen nu aan het opvetten zijn in Portugal. De groep kieviten was al uitgedund tot 150 exemplaren. Deze vogels gaan eerst bij elkaar zitten voordat ze gaan trekken naar zuid Engeland. Vele gaan later nog verder al naar gelang de winter vordert.

12 september

De nijlganzen waren nog maar met 45 exemplaren aanwezig. De kievitten (nog steeds aan het opvetten) aanwezig met 375 exemplaren. De kokmeeuwen hadden zich met 100 stuks verzameld. Ook de kleine mantelmeeuw had zich op deze plas verzameld, we zagen dat 250 vogels van verschillende kanten kwamen aanvliegen.

Kievit Foto: Karsten Madsen – Pixabay

16 oktober

En telling van de slaappleatsen, leverde 6 grote zilverreigers op, 22 smienten en naar schatting een dikke 300 grauwe ganzen en ongeveer 50 wilde eenden. Het was te duister om de andere aanwezige soorten te determineren.

17 oktober

Op deze watervogeltelling waren 115 toendra rietganzen en grau-

we ganzen op alle plassen goed aanwezig. De nijlganzen foerageren in kolonie met meer dan 100 tegelijk. Het aantal kieviten was nog mooi hoog met 375 exemplaren. Er zal nog wel genoeg te eten zijn hier, anders waren ze vast al vertrokken. De kokmeeuwen zagen we nu verzamelen op de Hoogebroeksplas, om later naar hun slaappleatsen te verkassen.

Nijlgans Foto: Ian Lindsay – Pixabay

14 november

De eenden en ganzen waren zeer schuw en schichtig maar als je voorzichtig bent en blijft, verplaatsen ze zich wel maar vliegen niet weg. Ze waren met minimaal 450 aanwezig waarvan 2 soepganzen en 60 nijlganzen.

De krakeenden doen het de laat-

ste jaren goed in Nederland, dat was 15 jaar geleden heel anders.... Smienten zijn er dit jaar wel steeds minder, ik denk dat het door de redelijk zachte winter komt en er dan overal gras genoeg is. Dus dan is er minder noodzaak om weg te trekken. Zo gaat dat ook met de kieviten, die trekken niet verder naar het zuiden als er hier nog genoeg te eten valt. Er waren 382 vogels aanwezig langs de plas en op de buizen. Wel opmerkelijk, dat er ook nu weer, veel minder meerkoeten op en langs de plassen zijn waargenomen.

19 december

22 aalscholvers geteld bij de heer Brewer op het terrein. Zou dit een nieuwe koloniebroeder worden? Verder nog 11 krakeenden, steeds minder nijlganzen, maar nog wel wat wilde eenden. Deze soort heeft zich bij De Krieghuusbelten ook redelijk gehandhaafd. Langs de vijver zijn er weer een aantal huisjes bijgekomen. Ronnie ontdekte hier ook een ijsvogel, die in een struikje zat. Langs de kant van de Hoogebroeksweg, kwamen nog 2 watersnippen in ons vizier en wel 500 kokmeeuwen die zich hier verzameld hadden, klaar voor vertrek naar slaappleatsen elders. Ook nu waren er 500 kieviten (geschat) op en langs de plas.

Kokmeeuw Foto: Manfred Antranas Zimmer – Pixabay

Op naar het jaar 2022

Deze tellingen en observaties zouden er niet zijn, zonder de hele groep! Dus Karin, Gerard, Jan, Godfried, André en Ronnie: hartelijk dank voor jullie inzet!

Als het je leuk lijkt eens een telling mee te maken, meld je dan bij mij:

Hein Kogelman
Coördinator watervogeltellingen

Jaarlijkse natuurwerkdag door leden in Boetelerveld

12 maart 2022

Wat een heerlijk weer hebben we vandaag. Met 15 mensen staan we om 9 uur te trappelen om lekker aan de slag te gaan in dit prachtige natuurgebied. Alles wat we nodig hebben is geregeld met Landschap Overijssel zoals zeer scherpe zagen en snoeischaarsen. Thuis zijn ze niet zo scherp....

Het is gezellig om zo samen de den-
nenboompjes te verwijderen. De jong-
ste deelnemer geeft al snel aan dat het
toch zo heerlijk is om met elkaar een
ochtend in de natuur te werken. En
daar heeft ze 100% gelijk in. We schiet-
ten ook echt op.

Voor we het weten is het alweer half 11, tijd om even pauze te houden. Voor de interne mens wordt uitstekend gezorgd met lekkere koeken, koffie en thee. Maar al te lang zitten mag natuurlijk niet. Want er is werk aan de winkel.

De 2e helft van de ochtend is een stuk korter. Om me heen kijkend, zijn er weinig groene kleine boompjes meer te zien. Wat hebben we een hoop kunnen doen vandaag! Een groot stuk van het Boe-

telerveld hebben we ontdaan van alle dennenboompjes. Met de hand, met de zaag, met de snoeischaar of met de schop. Ieder op zijn of haar favoriete manier. Om 12 uur roept de snert. Dat laten we ons niet te vaak zeggen.

Het was een topochtend! Met echt een mooi resultaat met elkaar. Gezellig afgesloten met heerlijke snert.

**Kortom;
voor herhaling vatbaar.**

Doe je volgend jaar ook mee?

Lilian Dieben

Foto's van Lilian en Trudi de Vos

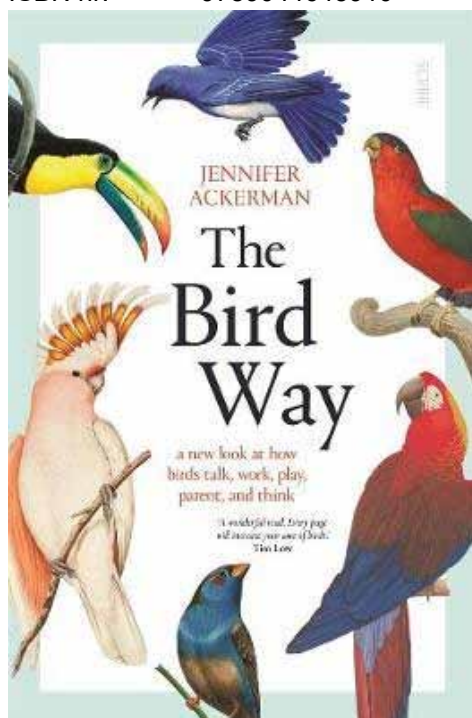
Foto's: André Houter

Zo doen vogels dat

Beste IVN-ers,

Hierbij een kleine recensie van een boek, dat al verschillende prijzen heeft gewonnen en dat ik kreeg van mijn zoon.

Titel: Zo doen vogels dat
Schrijfster: Jennifer Ackerman
Uitgever: Prometheus
ISBN nr: 9789044645910

Jennifer Ackerman is een Amerikaanse wetenschapsjournaliste.

In dit boek geeft zij een heldere uiteenzetting van de manier, waarop vogels leven. Hoe vogels leven en alles wat met vogels van doen heeft, wordt hier samengevoegd in begrijpelijk en eenvoudig taalgebruik. Ze laat zelfs zien hoe vogels lol trappen, fikkie stoken en hoe sommigen anderen kunnen imiteren om hun op een verkeerd been te zetten.

Alhoewel er nog steeds veel onderzoek moet worden gedaan om alle geluiden en bewegingen te begrijpen of te doorgronden, is dit een heel goed begin over hoe de vogels praten, werken, spelen, met de liefde omgaan en hoe ze hun ouderschap uitvoeren.

Jong tot oud kan hiervan genieten en heel veel informatie uit verkrijgen. Tevens is het een naslagwerk voor velen.

Het boek heeft meer dan 400 bladzijden vol informatie en leuke, grappige dingen die vogels zo al kunnen.

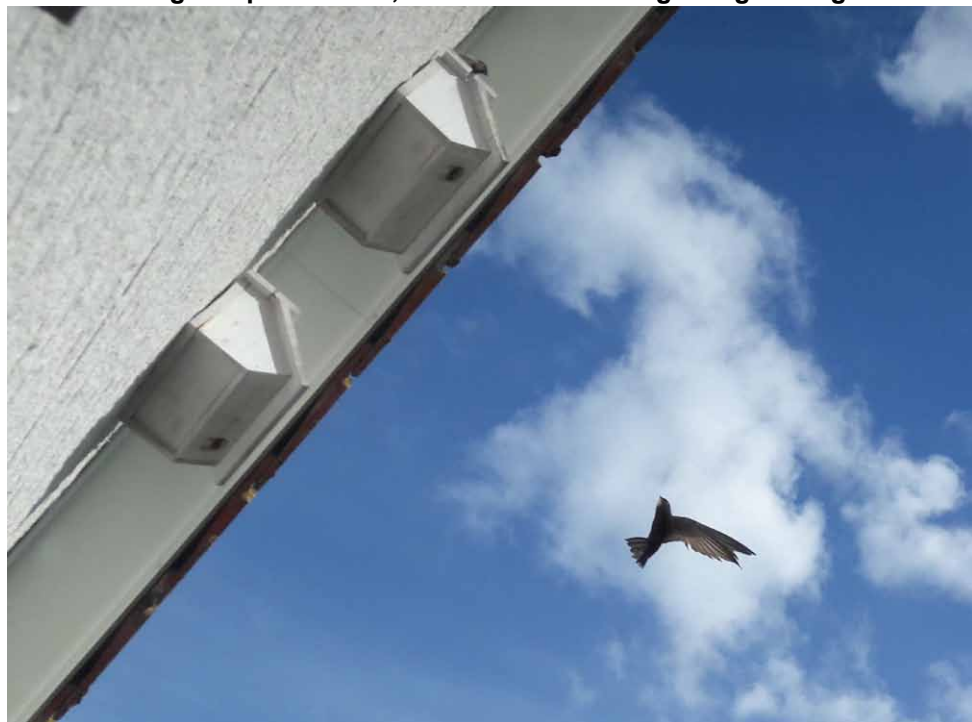
De informatie, die door haar verzameld is, is van wereldformaat. Deze werd door ecologen, ornithologen, wetenschappers, deskundigen en onderzoekers verantwoord weergegeven op grond van onderzoek en ervaringen.

Het is een zeer educatief boekwerk en een echte aanrader.

Hein Kogelman

100-dagenvogel

Nog een paar weken, dan komt de 100-dagenvogel terug

Trouwe Kleefkruid-lezers weten het misschien nog wel. Al vanaf februari 2015 hangen twee houten gierzwaluwkasten aan de noordelijke zijgevel van ons huis aan de Nachtegaal, geduldig wachtend op het eerste broedgeval van de 'Apus apus'. En dat geduld wordt flink op de proef gesteld door de gierzwaluwen. Want er zijn nu al zeven jaren voorbij. Zeven magere jaren.

Toch horen we sindsdien in de pakweg honderd dagen durende periode waarin gierzwaluwen ons land bezoeken het kenmerkende gekrijs van deze bijzondere vogels. Niet alleen het ingeblikte geluid van gierzwaluwen uit een luidsprekertje dat ik elk voorjaar, op enkele meters van de nestkasten, uit het raam hang en dat een mp3-bestandje afspeelt en dit steeds weer herhaalt.

Binnengluren

Steeds vaker komen van eind april tot begin augustus echte gierzwaluwen op het geluid af, om de nestkasten te inspecteren op bewoners. Luid krijsend scheren ze in kleine groepjes vlak langs de kasten. Soms blijft er eentje

een paar seconden hangen aan de bakstenen gevel, op zoek naar een kier in het metselwerk waarachter misschien wel nestruimte is te vinden. Ook beukt er regelmatig een tegen een van de nestkasten aan, om even door de invliegopening naar binnen te gluren.

Schijnaanvallen

Vanuit onze zitkuil kan ik minutenlang van dit fascinerende schouwspel genieten. Huismussen die de gierzwaluwkasten meteen vanaf het begin hebben gekraakt, zijn er minder blij mee. Ze proberen hun concurrenten te verjagen. Het dappere mannetje verdedigt zich vanaf het dak van een van de nestkasten tegen alle schijnaanvallen.

Volgens Jan van Dam, coördinator van de werkgroep gierzwaluwen van IVN Raalte, zijn die botsingen voorbodes voor een broedgeval in de komende zomer. Waarschijnlijk zijn het jonge vogels uit de grote kolonie in Raalte-Noord, die een kilometer verderop is begonnen aan weerszijden van het kanaal; rondom seniorencomplex de Weydeblick en winkelcentrum Het Raan.

Kilometervreters

De afgelopen zeven jaar heeft die kolonie zich als een olievlek uitgebreid, onze kant op. Ze vlogen afgelopen zomer al veel vaker in de buurt van de Koekoek en de Sperwer dan de jaren daarvoor. En dan is het niet ver meer naar de Nachtegaal. Zeker niet voor vogels die elk jaar duizenden kilometers vliegen tussen Afrika waar ze overwinteren en hun zomerverblijf. Komen de vette jaren er aan? De tijd zal het leren.

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

Jan Hendriks
Drostenkamp 30
8101 BZ Raalte
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Secretaris:

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Penningmeester:

André Houter
a.houter@kpnmail.nl
06 - 43133834

Ledenadministratie:

Grady Uyt de boogaardt
ledenadm-ivnraalte@
outlook.com
06 - 40231576

Algemeen lid:

Gerda Lennips
gerdaenraymond@gmail.com
0572 - 391821

Coördinatoren van de werkgroepen

Steenuilen:

Gerard Alferink
Tel. 0572-381767
alferink1948@gmail.com

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
Tel. 06-29113940
martijn_wijnberg@hotmail.com

Nestkasten:

Albert Hut
Tel. 0572-360400
utah61@home.nl

Weidevogels:

Sent Regeling
sent.regeling@gmail.com

Vogelzang:

Ellen Slurink-Kleinlangevelsloo
Tel. 06-14380538
ellen@kwestievandinhoud.nl

Wilgenknotten:

Jos Tutert
Tel. 0572-357907
jamtutert@gmail.com

Jan Kerkdijk

Tel. 06-22132991
j_kerkdijk@hotmail.com

Hoogstamfruit:

Marit Maas
Tel. 06-10134104
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl

Watervogels:

Hein Kogelman
Tel. 0572-354750
heinkogelman@hotmail.com

Kerkuilen:

Jan Legebeke
Tel. 0572 - 357782
legebekenieuwborg@
gmail.com

Wilde planten en kruiden:

Jan Hendriks
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Gierzwaluwen:

Jan van Dam
Tel. 0572-360336
jan.vand19@gmail.com

Natuurlijke omgeving:

vacant

Consul Paddenstoelen

André Houter
a.houter@kpnmail.nl

Werkgroep Educatie:

- informatie stand
- kleeftkruid
- website
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Reni Sterkman,
Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
Tel. 0572 - 357345
inekappert@daxis.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Lentewandeling vanuit de Laarman in Luttenberg op zondag 24 april

De uitgestelde winterwandeling vanuit het mooi gerenoveerde landbouw museum de Laarman. Een keer in de lente, vanwege de corona kon de wandeling begin januari niet doorgaan. Het is de 25e keer dat het IVN, samen met de Laarman, de wandeling rondom Luttenberg organiseert. De prachtige uitgezette routes zijn 18, 13 en 6 km lang.

Wanneer: Zondag 24 april 2022
Starttijd: Tussen 9.00 en 12.00 uur
Waar: Landbouw museum de Laarman,
Butzelaarstraat 60, 8195 AR Luttenberg.
Kosten: € 3.00, - per persoon, kinderen tot 12 jaar gratis.
Honden zijn niet toegestaan

Libellen in het Boetelerveld op zaterdag 11 juni om 14.00 uur

Een wandeling in het Boetelerveld waarbij we op zoek gaan naar alle libellen en juffers en andere insecten die hier voorkomen. Dit onder leiding van onze insectdeskundige Inez Duivedijk. Een leerzame wandeling!

Wanneer: Zaterdag 11 juni 2022 om 14.00 uur
Waar: Boetelerveld, Schoonheetenseweg, Raalte.
Parkeerplaats achter huisnummer 19
Kosten: Geen kosten, vrijwillige bijdrage is welkom

Orchideeën in het Hoge Broek op zaterdag 18 juni

Een excursie in het Hoge Broek, een blauwgrasland met prachtige orchideeën.

Wanneer: Zaterdag 18 juni 2022 om 14.00 uur
Waar: Hoge Broek, Krieghuisweg tegenover huisnummer 29
Kosten: Geen kosten, een vrijwillige bijdrage welkom

Langs bloeiende bermen met wilde bloemen en kruiden op dinsdag 5 juli

Je leert alles over plantennamen, waardplanten en bijbehorende insecten en andere wetenswaardigheden.

Wanneer: Dinsdag 5 juli om 19.00 uur
Waar: Start bij de hoofd ingang van het Hoftheater
Kosten: Geen kosten, een vrijwillige bijdrage is welkom

Algemene informatie:

Bovengenoemde activiteiten zijn voor iedereen die zich voor de natuur interesseert, jong en oud, leden en niet leden. Meedoen is voor eigen risico. Mocht u vragen hebben over bovenstaande activiteiten, neem dan contact op met Ine 0572 357345 of Reni 06 44634985 of mail: ivnraalte@gmail.com.
Zie voor de meest actuele informatie : www.ivn.nl/ivn-raalte